



СЕКЦІЯ 3

ПРАКТИКА РОЗГЛЯДУ СУДАМИ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

УДК 342.9+349.6+553.3/9

DOI 10.32999/ksu2663-2713/2019-9-3

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДОГОВІР ЯК ФОРМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Легеза Юлія Олександрівна,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
legezajul@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4896-3178?lang=en

Мета – визначення сутності адміністративного договору як форми публічного управління у сфері використання природних ресурсів в Україні.

Методи – аналіз, синтез, порівняльно-правовий, соціологічний.

Результати. У науковій статті автором визначено, що адміністративний договір у сфері використання природних ресурсів є унікальною формою публічного управління, яка здатна вирішити конкретні завдання, що стоять перед суб'єктом управління, набуваючи таким чином ознак індивідуального акта управління, однак при цьому допускає застосування можливості досягнення домовленості, зберігаючи принцип диспозитивності, притаманний договору. За своєю сутністю адміністративний договір як форма публічного управління є зовнішньою формою діяльності суб'єкта публічного управління. Підкреслено, що адміністративний договір є різновидом адміністративно-процесуального провадження у сфері публічного управління. Наголошено, що усунення існуючих розбіжностей у розумінні адміністративно-правових форм публічного управління вимагає встановлення законодавчого визначення категорії нормативно-правових актів та категорії адміністративних договорів. Автором здійснено класифікацію адміністративних договорів у сфері використання та охорони природних ресурсів. Встановлено, що активізація впровадження адміністративних договорів у сфері використання природних ресурсів є тією формою публічного управління, що здатна позитивно вплинути на практичне вирішення таких проблем, як дублювання повноважень суб'єктів публічного загальнонаціонального та регіонального управління та підвищення ефективності надання публічних послуг. Обґрунтовано, що метою застосування адміністративних договорів у сфері використання природних ресурсів є сприяння забезпеченню відкритості влади і співучасті громадян в управлінні; забезпеченню високої якості публічних послуг; постійному розвитку системи управління громадою тощо, що стає можливим завдяки інтенсифікації процесу впровадження форм електронного врядування, вирішення регіональних природоресурсних проблем.

Висновки. В ході здійсненого дослідження доведено, що відносини з публічного управління у сфері укладення адміністративних договорів з використання природних ресурсів належать переважно до галузі адміністративно-екологічного регулювання, тому що відносини між учасниками таких договірних відносин базуються передусім на засадах субординації та підпорядкування, а не координації та юридичної рівності. Встановлено, що адміністративний договір є унікальною формою публічного управління, яка здатна вирішити конкретні завдання, що стоять перед суб'єктом управління, набуваючи таким чином ознак індивідуального акта управління, однак при цьому допускаючи застосування можливості досягнення домовленості, зберігаючи принцип диспозитивності, притаманний договору.

Ключові слова: адміністративний договір, природні ресурси, публічне управління, форма.



ADMINISTRATIVE AGREEMENT AS A FORM OF PUBLIC GOVERNANCE IN THE FIELD OF USE OF NATURAL RESOURCES IN UKRAINE

Leheza Yulia Oleksandrivna,

Doctor of Law, Associate Professor,

Professor at the Department of Civil, Economic and Environmental Law

National Technical University "Dnipro Polytechnic"

legezajul@gmail.com

orcid.org/0000-0002-4896-3178?lang=en

The purpose is to determine the nature of the administrative contract as a form of public administration in the use of natural resources in Ukraine.

Methods – analysis, synthesis, comparative law, sociological.

Results. In the scientific article the author determined that an administrative contract in the field of natural resources use is a unique form of public management, which is able to solve specific tasks facing the management entity, thus acquiring the characteristics of an individual act of management, but at the same time allows the possibility of reaching an agreement, maintaining the principle of dispositiveness inherent in the contract. By its nature, an administrative contract as a form of public administration is an external form of activity of a public administration entity. It is emphasized that the administrative contract is a type of administrative and procedural procedure in the field of public administration. It is emphasized that eliminating the existing differences in the understanding of administrative and legal forms of public administration requires establishing a legislative definition of the category of legal acts and the category of administrative contracts. The author classifies administrative contracts in the field of use and protection of natural resources. It is established that the intensification of the implementation of administrative contracts in the field of the use of natural resources is a form of public administration that can positively influence the practical solution of such problems as the duplication of powers of public entities of national and regional management and improving the efficiency of public services. It is substantiated that the purpose of applying administrative contracts in the field of natural resources use is to promote openness of power and participation of citizens in government; ensuring high quality of public services; continuous development of the community management system, etc., which is made possible by the intensification of the process of implementation of forms of e-government, the solution of regional environmental resources.

Conclusions. In the course of the conducted research it is proved that relations on public management in the sphere of concluding administrative contracts on the use of natural resources belong mainly to the field of administrative and environmental regulation, since the relations between the parties to such contractual relations are based primarily on the principles of subordination and subordination, not coordination and legal equality. It is established that an administrative contract is a unique form of public administration that is able to solve specific tasks facing the management entity, thus acquiring the characteristics of an individual act of management, while still allowing the possibility of reaching an agreement, while maintaining the principle of dispositiveness inherent in the contract.

Key words: *administrative contract, natural resources, public administration, form.*

1. Вступ

Особливе місце у системі форм публічного управління у сфері використання природних ресурсів посідають адміністративні договори.

З моменту проголошення незалежності в Україні особливої соціальної гостроти набуває питання трансформації економічних, політичних, соціальних відносин.

Актуалізація ролі адміністративних договорів зумовлена не лише посиленням

ролі договірних засад у публічно-правових відносинах і розвитком адміністративного права, а й підвищенням значення публічного права в регулюванні суспільних відносин. Адміністративному договору відведено самостійне місце в системі публічно-правових договорів.

Стан наукової розробки проблеми характеризується тим, що, незважаючи на наявність численних фундаментальних досліджень формування і розвитку



законодавства з питань використання природних ресурсів, зокрема В.І. Андрейцева, А.П. Гетьмана, Р.С. Кіріна, В.В. Костицького, В.А. Зуєва, П.М. Рабінювича, Ю.С. Шемшученка та інших, які стосуються еколого-правових проблем, питання адміністративно-правового регулювання використання природних ресурсів залишаються розробленими недостатньо.

Метою статті є визначення сутності адміністративного договору як форми механізму публічного управління у сфері використання природних ресурсів.

2. Сутність та види адміністративних договорів

Адміністративний договір, на наше переконання, може стати тією перспективною формою публічного управління у сфері використання природних ресурсів, яка дозволить вирішити проблеми розмежування компетенції, дублювання повноважень органів місцевого самоврядування та органів державної влади, підвищити ефективність взаємодії громадськості та суб'єктів публічної адміністрації з питань забезпечення раціонального використання природних ресурсів в Україні.

М.С. Міхровська виділяє такі види адміністративних договорів:

- договори між місцевим органом виконавчої влади та органом місцевого самоврядування щодо здійснення спільних програм, створення спільних органів та організацій;

- договори між центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління державним резервом, та центральним чи місцевим органом виконавчої влади чи державним підприємством, установою, організацією про передачу функцій щодо розміщення замовлень на поставку матеріальних цінностей до державного резерву (Климкин, 2005: 60–61);

- договори між територіальними громадами сіл, селищ, міст, районів у містах або відповідними органами місцевого самоврядування щодо об'єднання на праві спільної власності комунальних об'єктів, а також коштів місцевих бюджетів;

- угоди за участю органів державної влади, що укладаються на державному,

галузевому, регіональному рівнях на підставі Закону України «Про колективні договори та угоди» (Авер'янов, 2011: 18);

- договори між органами місцевого самоврядування про перерозподіл повноважень і власних бюджетних коштів;

- договори між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади щодо розмежування та делегування повноважень і предметів ведення (Модельный экологический кодекс..., 2006: 104).

Відносини з публічного управління у сфері укладення адміністративних договорів з використання природних ресурсів належать переважно до галузі адміністративно-екологічного регулювання, тому що відносини між учасниками таких договірних відносин базуються передусім на засадах субординації та підпорядкування, а не координації та юридичної рівності.

На думку прихильників теорії публічно-правових договорів, їх застосування є особливо актуальним для природоресурсного права, предметна чистота та галузева самостійність якого базується на інститутах, що акумулюють у собі одночасно публічні і приватні елементи (Хаустов, 2006: 47–55).

Використання конструкції адміністративного договору дозволяє вирішити проблему забезпечення домінування публічного інтересу над приватним.

Для адміністративних договорів характерною є участь суб'єкта владних повноважень як однієї зі сторін правовідносин (публічно-правовий характер), а також збереження добровільної згоди іншої сторони на укладення такого договору (приватноправовий характер).

Застосування адміністративних договорів пов'язується із впровадженням державою їх типової форми, що передусім захищає від бюрократизації процесу укладення договору, а також є одним зі способів мінімізації корупційних ризиків, що виникають у сфері публічного управління з використання природних ресурсів.

Так, законодавством України встановлено типові форми договору оренди землі (Про затвердження Типового



договору..., 2004), договору оренди водних об'єктів (Про затвердження Типового договору..., 2013). Окрім того, законодавством встановлюється і спеціальний порядок укладення таких договорів. Наприклад, наказом Мінприроди України від 05.02.2013 р. № 40 визначено порядок реєстрації проектів угоди про розподіл продукції та державної реєстрації угоди про розподіл продукції, що застосовується у сфері надрокористування (Про затвердження Порядку реєстрації..., 2013).

3. Реалізація адміністративних договорів у сфері використання природних ресурсів

Застосування конструкції адміністративного договору ускладнюється відсутністю єдиного комплексного наукового та практичного підходу до визначення його сутності, особливостей реалізації, критеріїв відмежування від цивільно-правових договорів з використання природних ресурсів.

Адміністративний договір може розглядатися як юридичний факт, правовідношення, документ, вид договору, джерело права, засіб індивідуального регулювання, форма, результат, акт державного управління. Попередня редакція КАС України визначала адміністративний договір як дво- або багатосторонню угоду, зміст якої складають права і обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією зі сторін угоди (п. 14 ст. 3 КАС України) (Кодекс адміністративного судочинства..., 2005).

Відповідно до редакції КАС України від 15 грудня 2017 року адміністративний договір – це «спільний правовий акт суб'єктів владних повноважень або правовий акт за участю суб'єкта владних повноважень та іншої особи, що ґрунтується на їх волеузгодженні, має форму договору, угоди, протоколу, меморандуму тощо, визначає взаємні права та обов'язки його учасників у публічно-правовій сфері і укладається на підставі закону: а) для розмежування компетенції чи визначення порядку взаємодії між суб'єктами владних повноважень; б) для делегування публічно-владних управлінських функцій;

в) для перерозподілу або об'єднання бюджетних коштів у випадках, визначених законом; г) замість видання індивідуального акта; г) для врегулювання питань надання адміністративних послуг (п. 16 ч. 1 ст. 4 КАС України) (Кодекс адміністративного судочинства..., 2005).

Таким чином, чинним законодавством визначено, що адміністративний договір належить до групи актів публічного управління, з чим необхідно погодитися.

Адміністративні договори у сфері використання природних ресурсів виникають на підставі попередньо отриманих дозвільних документів.

Фундаментальний підхід до вирішення проблем договірної регулювання у сфері використання природних ресурсів запропоновано у докторській дисертації Н.Р. Кобецької (Кобецька, 2016).

Дослідниця в ході проведеного дослідження доходить висновку про наявність особливої правової конструкції – природоресурсного договору адміністративного характеру. У такому аспекті можна характеризувати договори оренди водних об'єктів, договори довгострокового тимчасового користування лісами, угоди про розподіл продукції як природоресурсні договори з переважанням цивільно-правових елементів, а, наприклад, угоду про умови користування надрами – як природоресурсний договір адміністративного характеру, який виступає «формою регулювання відносин використання природних ресурсів, у яких поєднані приватні і публічні елементи, зумовлені необхідністю захисту публічних екологічних інтересів, а також норм різної галузевої належності на основі природоресурсної специфіки» (Кобецька, 2016: 331).

Найбільш неоднозначною формою адміністративних договорів у сфері використання надр є угоди (договори) про умови користування надрами, які є додатком до спеціальних дозволів на використання надр. Наприклад, у 2015 р. (наказ Держгеонадр України від 13.02.2015 р. № 16 було затверджено вісім таких примірних угод про умови користування надрами з метою: 1) будівництва та експлуатації підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин,



у тому числі споруд для підземного зберігання нафти, газу та інших речовин і матеріалів, захоронення шкідливих речовин і відходів виробництва, скидання стічних вод; 2) видобування вуглеводнів; 3) ВКК; 4) геологічного вивчення родовищ корисних копалин; 5) геологічного вивчення, в тому числі дослідно-промислової розробки РКК; 6) геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки вуглеводнів; 7) створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, культурне, санітарно-оздоровче значення (наукові полігони, геологічні заповідники, заказники, пам'ятки природи, лікувальні, оздоровчі заклади тощо); 8) геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки родовищ, з подальшим видобуванням нафти, газу (промислова розробка родовищ). Угоду про умови користування надрами Р.С. Кірін відносить до документів дозвільного характеру, тобто до адміністративних актів (Кірін, 2016: 280).

Д.В. Лазаренко визначає адміністративні договори у сфері використання природних ресурсів як правозастосовний акт органів публічної адміністрації у сфері використання природних ресурсів, розмежування та фіксування прав та обов'язків сторін користування природних ресурсів (Лазаренко, 2016: 98–99). Такий підхід, запропонований вченим, суперечить сутності адміністративного договору; як відомо, правозастосовний акт розуміється як одностороннє рішення органу, тоді як адміністративний договір – навіть з урахуванням відносин субординації та підпорядкування, що складаються між його сторонами, про що йшлося вище, – передбачає добровільну згоду на його укладення обох сторін. Саме тому, на наш погляд, це визначення не може бути прийнятним для визначення форм публічного управління.

4. Висновки

Отже, підсумовуючи розгляд особливостей адміністративного договору, зазначимо, що він є унікальною формою публічного управління, яка здатна вирішити конкретні завдання, що стоять перед суб'єктом управління, набуваючи

таким чином ознак індивідуального акта управління, однак при цьому допускає застосування можливості досягнення домовленості, зберігаючи принцип диспозитивності, притаманний договору.

Здійснюючи пошук відповіді на питання про визначення сутності адміністративних договорів як форми публічного управління, необхідно враховувати, що адміністративний договір, безумовно, є зовнішньою формою діяльності суб'єкта публічного управління. При цьому виявляється хибним підхід, запропонований Ю.Н. Старилловим, який зазначає, що адміністративний договір є різновидом адміністративно-процесуального провадження у сфері публічного управління (Стариллов, 1997: 42–43).

Усунення існуючих розбіжностей у розумінні адміністративно-правових форм публічного управління вимагає встановлення законодавчого визначення категорії нормативно-правових актів та категорії адміністративних договорів.

При цьому адміністративні договори у сфері використання природних ресурсів є тією унікальною формою, що здатна позитивно вплинути на практичне вирішення таких проблем, як дублювання повноважень суб'єктів публічного загальнонаціонального та регіонального управління та підвищення ефективності надання публічних послуг.

До організаційних форм публічного управління у сфері використання природних ресурсів належать рекомендаційні рішення, що виробляються у процесі проведення науково-практичних заходів, конференцій, симпозіумів, громадських обговорень.

Отже, публічне управління у сфері використання природних ресурсів в Україні має реалізовуватися з урахуванням положень Концепції публічного урядування, сприяти забезпеченню відкритості влади і співучасті громадян в управлінні; забезпеченню високої якості публічних послуг; постійному розвитку системи управління громадою тощо, що стає можливим завдяки інтенсифікації процесу впровадження форм електронного врядування, вирішення регіональних природоресурсних проблем.



ЛІТЕРАТУРА:

1. Климкин С. Законодательство РК необходимо совершенствовать. Юрист. 2005. № 2. URL: <https://journal.zakon.kz/203619-zakonodatelstvo-rk-neobkhodimo.html> (дата звернення: 27.07.2019).

2. Авер'янов В. Понятійно-термінологічні новели Кодексу адміністративного судочинства України: дискусійні проблеми. *Право України*. 2011. № 4. С. 12–38

3. Модельный экологический кодекс для государств-участников Содружества Независимых Государств Модельный экологический кодекс для государств-участников Содружества Независимых Государств : Постановление Межпарламентской Ассамблеи государств – участников СНГ Межпарламентской Ассамблеи государств – участников СНГ № 27-8 от 16.11.2006 г. *Законодавство України: офіц. сайт*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_g03/print (дата звернення: 27.07.2019).

4. Хаустов Д.В. Публично-правовой договор в природоресурсном праве: отличительные признаки. *Вестн. Моск. ун-та* : сер. 11. Право. 2006. № 1. С. 45–61.

5. Про затвердження Типового договору оренди землі : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2004 р. № 220. *Офіційний вісник України*. 2004. № 9. С. 30. Ст. 527.

6. Про затвердження Типового договору оренди водних об'єктів : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.05.2013 р. № 420. *Офіційний вісник України*. 2013. № 47. С. 31. Ст. 1692.

7. Про затвердження Порядку реєстрації проектів угоди про розподіл продукції та державної реєстрації угоди про розподіл продукції : Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 05.02.2013 р. № 40. *Офіційний вісник України*. 2013. № 18. С. 55. Ст. 622.

8. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–36, № 37. Ст. 446.

9. Кобецька Н.Р. Дозвільне та договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.06. Київ : Нац. Академія наук України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2016. 424 с.

10. Про затвердження примірних угод про умови користування надрами та надання права підпису : Наказ Держгеонадр від 13.02.2015 р. № 16. *Державна служба геології та надр України : офіц. сайт*. URL: <http://www.geo.gov.ua/site-v1/otrymannya-spetsdozvoliv-bez-provedennya-auksionu.html> (дата звернення: 27.07.2019).

11. Кірін Р.С. Кодифікація законодавства про надра : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.06. Київ : Нац. Академія наук України, Ін-т економіко-правових досліджень, 2016. 374 с.

12. Лазоренко Д.В. Адміністративно-правове регулювання використання природних ресурсів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2014. 233 с.

13. Стариков Ю.Н. Административный договор : опыт законодательного регулирования в Германии. *Государство и право*. 1996. № 12. С. 42–43.

REFERENCES:

1. Klimkin, S. (2005) Zakonodatelstvo RK neobkhodimo sovershenstvovat. [The legislation of the Republic of Kazakhstan needs to be improved]. *Yuryst – Lawyer*. № 2. Retrieved from <https://journal.zakon.kz/203619-zakonodatelstvo-rk-neobkhodimo.html>. (date of access 27.07.2019) [in Russian].

2. Averyanov, V. (2011) Poniatiino-terminolohichni novely Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy: diskusiini problemy. [Conceptual and terminological novelties of the Code of Administrative Judiciary of Ukraine: discussion problems]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*. № 4. P. 12–38 [in Ukrainian].

3. Model'nyj jekologicheskij kodeks dlja gosudarstv-uchastnikov Sodruzhestva Nezavisimyh Gosudarstv Model'nyj jekologicheskij kodeks dlja gosudarstv-uchastnikov Sodruzhestva Nezavisimyh Gosudarstv : Postanovlenie Mezhparyamentskoj Assamblei gosudarstv – uchastnikov SNG Mezhparyamentskoj Assamblei gosudarstv – uchastnikov SNG № 27-8 ot 16.11.2006 g. [Model Environmental Code for States Parties to the Commonwealth of Independent States Model Environmental Code for States Parties to the Commonwealth of Independent States: Resolution of the Inter-Parliamentary Assembly of the CIS Member States of the Inter-Parliamentary Assembly of the CIS Member States 16–8 of CIS resource No.118]. *Zakonodavstvo Ukrainy – Legislation of Ukraine*. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_g03/print (date of access 27.07.2019) [in Russian].

4. Haustov, D.V. (2006). Publichno-pravovoj dogovor v prirodoresurnom prave: otlichitel'nye priznaki. [Public-law contract in natural resource law: distinctive features]. *Vestnik Moskovskogo universiteta – Bulletin of Moscow University: series 11. Law*. № 1. S. 45–61 [in Russian].

5. Pro zatverdzhennia Typovoho dohovoru orendy zemli : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.03.2004 r. № 220. [On approval of the Model Land Lease Agreement (2004): Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 03, 2004 No. 220]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*. № 9. S. 30. Art. 527. [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennia Typovoho dohovoru orendy vodnykh ob'ektiv : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29.05.2013 r. № 420 [On approval of the Model lease agreement for water bodies (2013): Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 29, 2013 No. 420]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*. 2013. № 47. S. 31. Art. 1692. [in Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennia Poriadku reiestratsii projektiv uhody pro rozpodil produktsii ta derzhavnoi reiestratsii uhody pro rozpodil produktsii : Nakaz Ministerstva ekolohii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy vid 05.02.2013 r. № 40 [On approval of the Procedure for



registration of drafts of the agreement on the distribution of products and state registration of the agreement on the distribution of products (2013): Order No. 40 of the Ministry of Ecology and Natural Resources of 05.02.2013]. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*. № 18. P. 55. Art. 622. [in Ukrainian].

8. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy vid 06.07.2005 r. № 2747-IV. [Code of Administrative Judiciary of Ukraine, dated July 6, 2005, No. 2747-IV]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2005. № 35-36, № 37. Art. 446. [in Ukrainian].

9. Kobetska, N.R. (2016). Dozvilne ta dohovirne rehuliuвання vykorystannya pryrodnykh resursiv v Ukraini [Permissible and contractual regulation of the use of natural resources in Ukraine]. *Doctor's thesis*. 12.00.06. Kyiv : Nat. The Academy of Sciences of Ukraine; Institute of State and Law. V.M Koretsky. 424 p. [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia prymirnykh uhod pro umovy korystuvannya nadramy ta nadannia prava pidpysu : Nakaz Derzhheonadr vid 13.02.2015 r. № 16. [On approval of exemplary agreements on the conditions of use of subsoil and granting of the right of signature: Order of the State

Geogadar dated 13.02.2015, No. 16]. *Derzhavna sluzhba heolohii ta nadr Ukrainy – State Service of Geology and Subsoil of Ukraine*. Retrieved from <http://www.geo.gov.ua/site-v1/otrymannya-spetsdozvoliv-bez-provedennya-auksionu.html> (date of access 27.07.2019) [in Ukrainian].

11. Kirin, R.S. (2016) Kodyfikatsiia zakonodavstva pro nadra [Codification of subsoil legislation]. *Doctor's thesis*. 12.00.06. Kyiv: Nat. Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Economic and Legal Research. 374 p. [in Ukrainian].

12. Lazorenko, D.V. (2014) Administratyvno-pravove rehuliuвання vykorystannya pryrodnykh resursiv [Administrative and legal regulation of the use of natural resources]. *Candidate's thesis*. 12.00.07. Kyiv. 233 p. [in Ukrainian].

13. Starilov, Yu. N. (1996) Administrativnyj dogovor : opyt zakonodatel'nogo regulirovaniya v Germanii. [Administrative contract: experience of legislative regulation in Germany]. *Gosudarstvo i pravo – State and law*. № 12. S. 42–43 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 19.07.2019.

The article was received 19 July 2019.